

לשון החזיר

(לפחות חלקית) את תפקיד ראשיהממשלה. זוהי המשמעות האמיתית של ביקור שטראוס. מבחינה ישראלית פנימית.

שרהרכש מכתן את המדינה — בשם הרכש, מטעם הרכש, למען הרכש.

זוהי הדת הלאומית החדשה: אין אלוהים זולת הרכש, ושמעון פרס הוא נביאו.

★ ★ ★

מצב זה מוכרח להביא לעזת כל תפיסה מדינית, לסירוס כל השקפה ריאליסטית. ואכן — מבט שני בעקרונות התורה שפירוטנו לעיל מגלה עולם של עיוותים וסירוסים.

אין זה נכון כי בטחון פירושו רכש, וכי צורכי הרכש דוחים כל צורך מדיני, תעמולתי, כלכלי ומוסרי. ההיפך הגמור נכון.

הרכש הוא אמנם גורם חשוב — אך רק גורם חשוב אחד מיני רבים הקובעים יחדיו את גורל המדינה ובטחונה.

מיבצע סיני הוכיח כי הנשק הטוב ביותר אינו יכול לכבוש אף שעל אדמה, כאשר עמדת המדינות ודעתהקהל העולמית מכריחה את הצבא המנצח להיסוג.

דחק ביקורו של שטראוס מפרין את התפיסה הבטחונית. עזרה לשטראוס מהרה התגורר בבית המועצה בצדק או שלא בצדק, רואה ארץ הסובייטים בתחיתה של גרמניה אטומית את הסכנה הנוראה ביותר לעצם קיומה. איש כמו שטראוס מסוכן בעיניה מקנדי, מדהיגול וממקמילן גם יחד.

נניח ששטראוס יחזור לגדולה וישתלט על גרמניה (דבר שהוא נתון כיום בספק חמור ביותר). נניח שיקיים את הבטחותיו ויעזור בחימוש ישראל (בניגוד לאינטרס הכלכלה הגרמנית, המעוניינת בשוק הערבי).

האם ישפר הדבר את בטחון ישראל — אם תתנקם בנו ברית המועצות ותספק נשק טילי וגרעיני לערבים? האם שקול ביקורו של שטראוס בישראל כנגד ביקורו של המרשל עאמר במוסקבה, שנערך באותם הימים?

העולם המדיני הוא מסובך ומורכב. דרוש אדם גדול, בעל כושר אינטלקטואלי נדיר, כדי להבין מה העיקר. ולתור גמו לשפת הפעולה המדינית המכרעת. סוכן-רכש, המשקיף על הכל מבעד לחורי המנועול, אינו מסוגל לכך.

התפיסה הבטחונית, שהגיעה לידי גילוי עליון בביקור שטראוס, היא במקרה הטוב ביותר פרימיטיבית. במקרה הרע ביותר היא אינפנטילית.

★ ★ ★

אדם האם מספיקה אף תפיסה זו כדי להסביר את האחריה בה התנהל הביקור? היא יכולה להסביר את המנעו של האיש לביקור קצר וענייני, לשם עריכת תצלומי הפרסומת הדרושים לו לצורכי רהביליטציה והכשר. אין היא יכולה להסביר את מחול התרפסות סביבו, את הרעש העצום שיוחה את הביקור, את הפיכתו של הנאצי-לשעבר לאליל.

מדוע מתעבים היהודים את החזיר? הרי החזיר אינו החיה היחידה הגיונה מאשפה ומזבל. כך עושה, למשל, גם האווז, שהוא כשר למהדרין. אם כן, מדוע היחס המיוחד לחזיר דחיק?

הסביר המבא של ירדני: "מפני שהחזיר אינו אוכל רק את האשפה, אלא עוד מלקק את השפתיים שלו אחרי האכילה."

פרס ושות' לא אכלו רק את הרפש ששמו בביקור שטראוס. הם נהנו מזה. הם ליקקו את השפתיים בפרהסיה. מדוע?

מפני שמתחת לתפיסה הפרימיטיבית של איש-הרכש ישנם רבדים עמוקים יותר, חשובים יותר. מעבר לכל שיקולי ההגיון — גם ההגיון המעוות והמסורס — ישנה הערצה פשוטה לקלס הגרמני.

בימי הראשית של הרייך השלישי היו יהודים רבים שביקשו להידחק להפגנות נאציות, להשתלב במישטר החדש. אין מקום שאילמלא היה היטלר אנטי-שמי, היו היהודים תופסים מקום מרכזי במישטר. יתכן שהיו בולטים בצמרת הס"ס. כי יש היהודים רבים עמוקה אל הקלס.

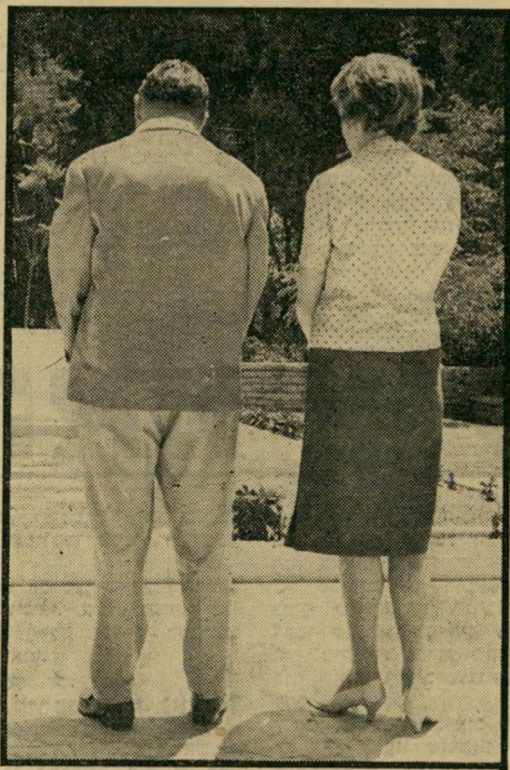
עם הגיון מסורס אפשר להתזכר. אך איך אפשר להתזכר עם דחפים אייראציונליים, הדרושים מתהום התייכרותית שזוכה?

סתירות, יש בה קסם של פשטות עילאית. אולם היא כוזבת מיסודה.

ראשי מערכת הבטחון מזכירים לי המיד את האסירים במשל המפורסם של אפלטון, הכבולים במערה והרואים רק את הצללים המושלכים מבעד לאשנב גבוה על הקיר שמולם. הצללים הם אמיתיים. מבחינה מסוימת, הם "מציאות". אולם זוהי מציאות כוזבת — מקוטעת, מסורסת, ועל כן מטעה.

האסון האמיתי של שמעון פרס טמון בי אישיותו של שמעון פרס עצמו — במינגלותיו הנפשיות, בתנאי גידולו, בהשפעות שעיצבו אותו.

האיש גדל ועלה במחלקת הרכש של ההגנה. הוא גילה את כשרונותיו בשטח ההפקר של עסקות הנשק הבינלאומיות, על גבול העולם התחתון הפוליטי העולמי.

שטראוס ואשתו: מי נהנה מן הרפש?

מאז לא למד כלום ולא שכת כלום. האיש קיבל ליטוש מסויים — אך נשאר סוכן-רכש, ותו לא.

רוב בני-האדם נוטים לראות את העולם כולו מבעד לקוף המחט של נסיונם האישי המוגבל. חייל משקיף על העולם מבעד לכתונת רובהו. ביזנסמן סבור כי גורל העולם שוכן בכספת. נואם מוכשר מאמין כי אפשר להזיז את העולם בנאומים חוצבי-להבות. עתונאי מייחס כוח עליון למילה המודפסת.

אין כל אסון בכך — כל עוד עוסק החייל ברובה, הביזנסן בכסף והעתונאי בכתיבה. אבל כאשר הוא מגיע לעמדה של הנהגה לאומית, מוטב שישתחרר מקרתנותו המקצועית ויאמץ לעצמו תפיסה רחבה יותר.

שמעון פרס הוכיח כי אינו מסוגל לכך. בסיסו ההשכלתי צר מכדי שיוכל ללמוד מנסיון הדורות. נסיונו האישי דל מדי, כושרו האינטלקטואלי מוגבל מדי. הוא נשאר סוכן-רכש. המטיל בין תל-אביב, בון ופאריס.

לאיש כזה יש מקום בתפקיד של ת-שר הבטחון, הממונה על ענייני רכש. בתנאי שיש מעליו שר-בטחון, בעל תפיסה רחבה יותר. בתנאי ששר-הבטחון חבר בממשלה אמיתית, בה יש מישקל מקביל לשר-החוק, לשר-המרחב ולשר-האוצר. בתנאי שבראש הממשלה עומד ראש-ממשלה אמיתי, המסוגל לגבש ולשלב את כל התפיסות הצרות בדוקטרינה לאומית כוללת ושלמה.

כל זה אינו קיים בישראל. שמעון פרס הפך מזמן לשר-הבטחון הממשי. לאחרונה הצליח להפוך את כהונתו לשלטי, והוא ממלא עתה

בחזרו בגרמניה אמר הרוזן אונורה דה-מיראבו, לפני 175 שנה: "פרוסיה אינה מדינה שיש לה צבא. זהו צבא שיש לו מדינה." והוא הוסיף: "המלחמה היא התעשייה הלאומית של פרוסיה".

אילו ביקר מיראבו כיום בישראל, היה אומר: "ישראל אינה מדינה בעלת מערכת-בטחון. זוהי מערכת-בטחון שיש לה מדינה."

והוא יכול היה להוסיף: "הרכש הוא התעשייה הלאומית של ישראל."

★ ★ ★

ר פרנאנקיינוף שטראוס ביקר בארץ כאורח מערכת הבטחון. גם להלכה וגם למעשה.

מר פרס הוא ששלח את ההזמנה (ולא ברור אם שר-הבטחון הרישמי ידע על כך, אם לאו). מר פרס ושליושר לעת-מצוא, משה דיין, קיבלו את האורח בנמלה-תעופה. משרתיו ליח את האורח, מלחכי-פינכתו ראינו ופיארו אותו, אלופי-ביקור ומפקדי-חילות שימשו לו כמוריד-רץ. מיתקני-בטחון, הסגורים בפני אורחים ישראלים מטעמי סודיות, נפתחו לרווחה בפני הגרמני.

הציבור הישראלי, ברובו המכריע, סלד מפני האורח. משרד-החוק הרישמי רגז על ההתערבות בענייניו. רוב המפלגות התנגדו לביקור, אף שאחדות מהן הסכימו לו בחציפה, תחת לחץ. יושב-ראש הכנסת סירב לארח את האיש בקיבוצו, וגם מבין ראשי מפא"י סירבו רבים להצטלם בחברתו.

הגבול היה ברור: מדינת-ישראל מכאן, צמרת מערכת הבטחון מכאן.

מדינת-ישראל לא הצליחה להטיל את מרותה על מערכת-הבטחון. מערכת-הבטחון היא ש-הצליחה להטיל את מרותה על מדינת-ישראל.

מדינה חייבת לכלכל את מעשיה לאור שיקולים רבים: ציודיים מוכריים, אינטרסים מדיניים, תגובות דעת-הקהל העולמית, רגשות האזרחים. מערכת-הבטחון יכולה לצפצץ על כל אלה. שיקוליה יכור לים להיות שונים לגמרי.

מבחינה ממלכתית היה ביקור שטראוס תועבה מוסרית, טירוף מדיני, כיוון עולמי והתעללות גסה ברגשי העם. מה היה הביקור מבחינת מערכת-הבטחון? מן הראוי שנעשה מאמץ כן להבין זאת. ולוא רק כדי תהות על קנקן האידיאולוגיה והפסיכולוגיה של הכת המשתלטת על מדינתנו.

★ ★ ★

ירמיה לי שלא אחטא לאמת ולהגינות אם אנסח את נימוקי הכת שבטחוניסטית לגבי ביקורו של שטראוס כדלהלן:

אנחנו אחראים לבטחון המדינה. צורכי הבטחון עומדים מעל לכל שיקול אחר, ואף ממטלים כל שיקול אחר. פיטפופי מוסר, מישקף דיפלומטי, רגשות ערטילאיים — כל אלה הם עורבא פרח.

לבטחון המדינה חשוב רק דבר אחד ויחיד: הנשק. כך זה היה בתקופת הטאנק והמטוס, קל וחומר בתקופת הטיל והאטום.

הרכש עומד מעל לכל. הואה לנשק של מחר וזחה כל דאגה אחרת.

בעבר הביאה תפיסה זו להתקשרות עם צרפת. מאז פרוץ המרד האלגיירי, בסוף 1954, היתה צרפת מעוניינת לחמש את ישראל, כדי להסיח את כוח הערבים. ניסיונו להארץ מצב זה על-ידי תמיכה באוראהאס ובפאשיסטים הצרפתיים. אולם השלום האלגיירי משנה את המצב. צרפת מעוניינת ברכישת לבו של בן-בלה, והצבא הצרפתי זקוק למדבר האלגיירי כדי לנסות את נשקו הגרעיני. לכן אין לסמוך על צרפת בעתיד.

נשארת רק גרמניה. זה המקור הבטוח היחיד לרכש של מחר. לא איכפת לנו מה הסיבות הממריצות את גרמניה לעזור לנו בחימוש. הנשק עצמו הוא העיקר.

החלטנו להמר על שטראוס ולעזור לו להגיע לשלטון. לא איכפת לנו אם היה בנעוריו חבר המפלגה הנאצית, אם לאו. גם לא איכפת לנו אם הוא שונא-הדמוקראטיה, מיליטריסט, פאשיסט ומי יודע מה עוד, ואם הוא זומם לפתוח במלחמת-עולם שלישית.

כל זה אינו חשוב לעומת הבטחתו של שטראוס לעזור לנו בששחים מכריעים של חימושנו, אם יחזור לשלטון. על כן נעזור לו לחזור לשלטון.

זהו ריאליזם בטחוני. כל השאר הוא צרור של שטויות. אתם יכולים לרתוח, להתרגש, להפגין. יבושם לכם. מחר תורו לנו על כי קיבלנו על עצמנו את המלאכה הבזויה, והשגנו לכם את החימוש הדרוש לקיום המדינה.

★ ★ ★

עד לכאן התורה הבטחונית. במבט ראשון היא משכנעת ביותר. היא עשויה מיקשה אחת, אין בה